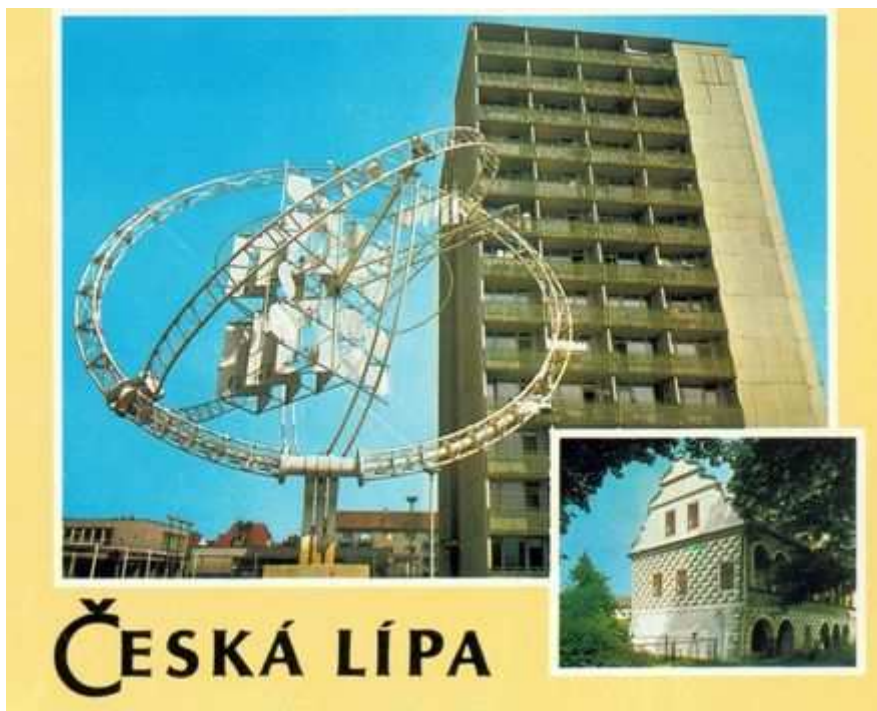

Díky stížnostem na hluk objevili v České Lípě unikátní umělecké dílo

Z plastiky, na kterou si obyvatelé České Lípy stěžovali kvůli tomu, že vydává „až děsivé“ zvuky, se vyklubalo cenné umělecké dílo. Město nyní řeší její budoucnost. Případ také otevírá nové otázky o umění ve veřejném prostoru.

Unikátní kinetická plastika na sídlišti Pod Holým vrchem v České Lípě pochází z roku 1978. Repro DR

[Alena Zemančíková: Přirozeným vývojem](#)

Na sídlišti Pod Holým vrchem v České Lípě stojí unikátní kinetická plastika. Místní ji ale dlouho považovali za hlučné monstrum. Až hrozba likvidací připoutala k dílu širší pozornost.

Chátrající dílo, které se nachází na pozemku města, podle obyvatel České Lípy vydává za větru nepříjemné zvuky, které ve tmě působí až děsivě. Představitelé města proto začali zvažovat, že dílo odstraní.

Místostarosta Juraj Raninec (ODS) pro Českolipský deník uvedl, že by dílo mohli nahradit něčím „novým a modernějším“.

Hrozba likvidací ale vyvolala vlnu zájmu a diskuzi, ze které vyplynulo, že hlučná plastika je ve skutečnosti unikátním uměleckým dílem.

„Dílo je unikátní ukázkou progresivní tvorby Vratislava Karla Nováka z roku 1978, který byl v Československu průkopníkem kinetické plastiky. Od roku 1990 působil jako vedoucí ateliéru Šperk na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze a dnes patří do panteonu nejlepších českých výtvarníků druhé poloviny dvacátého století,“ uvedl pro Deník Referendum sochař Pavel Karous, který se zabývá uměním ve veřejném prostoru v 60. až 80. letech. Veřejnost jej zná především v souvislosti s projektem [Vetřelci a volavky](#).

„Novák je kromě jiných ateliérových a výstavních úspěchů také autorem několika důležitých a odbornou veřejností uznávaných plastik ve veřejném prostoru, například metronomu na pražské Letné. Mezi jeho významná díla se řadí i realizace v České Lípě. Uvedená plastika je mimořádně zajímavá, zcela vybočuje z dobového průměru. Jedná se o postmoderní kinetický high-tech objekt svědčící o dobovém technickém optimismu a obdivu k vesmírnému programu,“ popisuje Karous.

Skutečnost, že autorem plastiky je V. K. Novák, který zemřel před třemi lety, činí podle Karouse dílo mimořádně vzácným, a to nejen v kunsthistorickém smyslu. „Troufal bych si dílo ohodnotit v řádu několika miliónů korun. Vedení města by se proto mělo rozhodnout pro zachování díla a jeho odbornou rekonstrukci, neboť byla trestuhodně zanedbána údržba díla, což mělo být v gesci správce objektu, tedy města. V opačném případě se ochudí obyvatelé České Lípy a uživatelé jeho veřejného prostoru o významnou kulturní hodnotu, kterou si oni nebo jejich rodiče zaplatili ze svých daní,“ zdůrazňuje sochař.

Ve hře jsou i autorská práva

Pavel Karous také připomíná, že odstraněním díla by městský úřad České Lípy zasahoval do autorských práv dědiců sochaře a autorských práv architekta sídliště, kteří jsou už podle jeho slov s kauzou obeznámeni.

Novákovo autorství původně nebylo jisté, protože v seznamu jeho díla byl uveden jen rok a místo, nikoliv název plastiky. Postupně se ale podařilo přinést důkazy o tom, že autorem je skutečně on. V České Lípě stojí navíc dvě další jeho díla: plastiky před budovou spojů a u sportovní haly.

Místní zastupitel a někdejší místostarosta České Lípy Tomáš Vlček (Starostové pro Liberecký kraj), který snahu o záchranu plastiky inicioval, už na unikátnost díla dopisem upozornil místostarostu Ranince, na jednání zastupitelstva ale zatím celou věc nevzal. „Nechci to politizovat. Byl bych rád, kdybychom zůstali v rovině věcné – restaurování a oprava, a umělecké – diskuse nad těmito díly,“ vysvětlil pro Deník Referendum.

Tomáš Vlček také upozorňuje, že stav plastiky není nijak dramatický. Stížnosti na hluk nechce zlehčovat, ale v první řadě podle něj jde o to prokázat dobrou vůli, zadat opravu a také obyvatelům vysvětlit, jaký mají ve městě unikát.

„Jsem optimistický, město má na odborné restaurování dostatek prostředků a nyní, když se ujasnilo, kdo je autorem, a jakou má dílo hodnotu, může se stát jedním z novodobých symbolů města. Může se také vytvořit zajímavý materiál, odborný, ale i turistický. Město může dělat tematické prohlídky po plastikách z období normalizace. Může na tom jenom vydělat,“ uvádí Vlček.

Místostarosta: budeme hledat optimální řešení – pro občany i pro plastiku

Deníku Referendum se také podařilo kontaktovat místostarostu Ranince, který již své vyjádření pro Českolipský deník zmírnil: „Jsme na úplném začátku. Žádné dílo, které má historickou či uměleckou hodnotu rozhodně ničit nechceme a nebudeme. Pravdou je, že některým obyvatelům ze sídliště Holý vrch, kde je plastika umístěna, vadí, že při větrném počasí vyluzuje nepříjemné zvuky, a proto by ji chtěli odstranit,“ vysvětlil Raninec, podle kterého je ale na jakékoli závěry příliš brzy.

„Žádné rozhodnutí v této věci ještě nepadlo. Pouze jsme pověřili odbor technické správy majetku města, aby

celou situaci prověřil. Na základě odborného posouzení pak budeme hledat optimální řešení – pro občany i pro plastiku,” uvedl místostarosta a doplnil: „Možná bude stačit ji opravit. Nebo ji přemístit na jiné místo, kde její zvuková kulisa nebude nikoho obtěžovat.“ Jasněji podle něj bude v řádu týdnů.

Celý případ ale vzbuzuje i obecnější otázky o povědomí o veřejném prostoru. „V České Lípě jsem v minulosti nikdy nezaznamenal, že by měl kdokoli povědomí o významu tohoto díla. Ostatně rehabilitování umění, které vzniklo za socialismu pevnými kvótami odvíjejícími se z celkové ceny novostavby, je věc posledních cca dvou let, alespoň v širší veřejnosti. Zároveň je to zásluha Pavla Karouse a dalších lidí sdružených kolem projektu Vetřelci a volavky,” připomíná zastupitel Tomáš Vlček. Podle Pavla Karouse má likvidace děl z dob minulého režimu vyskytujících se kolem nás i další důvody, než které se zmiňují v případě plastiky v České Lípě.

„Časté odstraňování děl souvisí především s neodbornými stavebními úpravami parterů, kterým dělá primitivní antikomunismus ideologický rámec a legitimizuje je. Tento argument je v tomto případě obzvláště nesmyslný, protože dílo ani autor nemají s ideologickým a propagandistickým generelem minulého režimu nic společného,” zdůrazňuje Karous, z jehož zkušenosti je ale ideologický důvod, totiž to že dílo pochází z doby „komunismu“, většinou zástupný. Ve skutečnosti se často jedná o snahu místo komerčně využít a nebo objekty zástupců města vadí, protože nezapadají do jejich představy o soše ve veřejném prostoru.

V případě České Lípy se zdá, že by celá věc nakonec mohla skončit i dobře. Pod tlakem odborníků a zájmu veřejnosti město couvá a k cennému objektu si pravděpodobně netroufne zachovat necitlivě. Kauza plastiky na sídlišti Pod Holým vrchem rovněž může podpořit zájem o umění, které se nachází kolem nás, ale jehož si nevšímáme, doku nezačne někomu vadit.

A co si myslíte vy? Diskuse (0 příspěvků)

Pro vložení příspěvku musíte být zaregistrováni a přihlášení.